

MAHALLIY OMMAVIY AXBOROT VOSITALARINING KOMMUNIKATIV VAZIFALARI VA MANSABDOR SHAXSLAR FAOLIYATINI YORITISHNING HUQUQIY-ME'YORLARI

<https://doi.org/10.70728/phil.v05.i04.017>

Abduqodirova Nigora Odiljon qizi
ORCID:0009-0005-1736-8666
nigoraabduqodirova8@gmail.com
O'zJOKU

Annotatsiya: Mazkur ishda mahalliy ommaviy axborot vositalarining kommunikativ funksiyalari hamda mansabdor shaxslar faoliyatini yoritishning huquqiy-me'yoriy asoslari tahlil qilingan. Tadqiqotda OAVning jamiyatdagi axborot yetkazish, ijtimoiy fikrni shakllantirish, jamoatchilik va davlat organlari o'rtasida muloqotni ta'minlashdagi o'rni ilmiy asosda yoritilgan. Shuningdek, mansabdor shaxslar faoliyatini ommaviy axborot vositalarida yoritish jarayonida amal qilinadigan asosiy huquqiy normalar - axborot erkinligi, shaxsga doir ma'lumotlarni himoya qilish hamda davlat organlari faoliyatining ochiqligi bilan bog'liq qonunchilik talablari ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: ommaviy axborot vositalari, kommunikativ funksiyalar, mansabdor shaxslar, huquqiy-me'yoriy asoslar, axborot erkinligi, shaffoflik, jamoatchilik nazorati

COMMUNICATIVE TASKS OF LOCAL MASS MEDIA AND LEGAL STANDARDS OF COVERING THE ACTIVITIES OF OFFICIALS

Abduqodirova Nigora Odiljon kizi
ORCID:0009-0005-1736-8666
nigoraabduqodirova8@gmail.com
UzJOKU

Abstract: This study analyzes the communicative functions of local mass media and the legal-regulatory framework for covering the activities of public officials. The research scientifically examines the role of mass media in society in terms of information dissemination, shaping public opinion, and ensuring communication between the public and state authorities. It also considers the main legal norms applied in reporting on the activities of officials in the media, including requirements related

to freedom of information, protection of personal data, and transparency of public authorities.

Keywords: mass media, communicative functions, public officials, legal-regulatory framework, freedom of information, transparency, public control

Metodologiya: Mazkur maqolada tizimli yondashuv, analiz va sintez hamda qiyosiy-huquqiy tahlil metodlaridan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida mahalliy ommaviy axborot vositalarining kommunikativ funksiyalari va mansabdor shaxslar faoliyatini yoritishning huquqiy-me'yoriy asoslari ilmiy jihatdan o'rganildi.

Kirish:

Zamonaviy jamiyatda ommaviy axborot vositalari (OAV) ijtimoiy hayotning muhim institutlaridan biri sifatida shakllanib, axborot almashinuvi va jamoatchilik fikrini shakllantirishda katta rol o'ynaydi. Ayniqsa, mahalliy OAV hududiy darajadagi voqea-hodisalarni yoritish orqali fuqarolarning axborotga bo'lgan ehtiyojini qondirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, mansabdor shaxslar faoliyatini yoritish jarayoni jamiyatda ochiqlik va shaffoflikni ta'minlashning asosiy omillaridan biri hisoblanadi. Bu jarayon o'z navbatida aniq huquqiy-me'yoriy asoslar bilan tartibga solinadi. Shuning uchun OAV faoliyati va mansabdor shaxslar faoliyatini yoritish o'rtasidagi huquqiy muvozanatni o'rganish dolzarb ilmiy masalalardan biridir. Mazkur maqolada aynan shu jihatlar tahlil qilinadi.

Mahalliy OAVning kommunikativ funksiyalari:

Mahalliy ommaviy axborot vositalari zamonaviy jamiyatda muhim ijtimoiy institut sifatida faoliyat yuritadi. Ular jamiyat a'zolarining axborotga bo'lgan ehtiyojini qondirish, ijtimoiy jarayonlar haqida tezkor va ishonchli ma'lumot yetkazish hamda fuqarolar o'rtasida kommunikatsiyani ta'minlashda muhim o'rin egallaydi. Ommaviy axborot vositalari orqali kishilar dunyoda sodir bo'layotgan voqea-hodisalar haqida doimiy ravishda xabardor bo'lib boradi.

Ommaviy axborot vositalarining kommunikativ vazifasi faqat axborot yetkazish bilan cheklanmaydi. Ular insonlarning ongiga ta'sir ko'rsatib, ularning ma'naviy dunyosini shakllantiradi hamda jamiyatda muayyan qadriyatlar tizimini qaror toptirishga xizmat qiladi. Shu ma'noda OAV inson uchun zarur bo'lgan ma'naviy oziq manbai sifatida namoyon bo'ladi.

Mahalliy ommaviy axborot vositalarining muhim kommunikativ funksiyalaridan yana biri - ijtimoiy fikrni shakllantirishdir. Publitsistika orqali jamiyatdagi dolzarb masalalar yoritilib, jamoatchilik e'tibori muayyan muammolarga qaratiladi. Natijada ijtimoiy fikr yuzaga keladi va u ma'lum maqsad sari yo'naltiriladi. Bu jarayon jamiyatda fuqarolik faolligini oshirish va demokratik qadriyatlarni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Shuningdek, mahalliy OAV jamiyatdagi turli ijtimoiy guruhlar o'rtasida o'zaro aloqa o'rnatadi. Ular axborot almashinuvi jarayonining asosiy vositachisi sifatida fuqarolar va davlat organlari o'rtasida muloqotni ta'minlaydi. Bu esa jamiyatda ochiqlik, shaffoflik va ijtimoiy hamkorlik muhitini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa qilib aytganda, mahalliy ommaviy axborot vositalarining kommunikativ vazifalari ko'p qirrali bo'lib, ular axborot yetkazish, ijtimoiy fikrni shakllantirish va jamiyat a'zolari o'rtasida samarali muloqotni tashkil etishdan iboratdir. Mazkur vazifalar orqali OAV jamiyat taraqqiyotiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi va uning barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi¹.

Umuman olganda, mahalliy ommaviy axborot vositalarining kommunikativ funksiyalari jamiyat hayotining barcha sohalariga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Ular nafaqat axborot uzatish vositasi, balki ijtimoiy muloqot, boshqaruv va jamoatchilik fikrini shakllantirishning muhim instituti sifatida ham namoyon bo'ladi.

Mahalliy OAV (gazeta, televideniye, radio, internet nashrlar) quyidagi kommunikativ funksiyalarni bajaradi:

- Aholini hududiy yangiliklar, voqealar bilan ta'minlash.

Ijtimoiy integratsiya funksiyasi

- Jamiyatni birlashtirish, mahalliy identitetni shakllantirish.

Ta'limiy (ma'rifiy) funksiya

- Aholining bilim va madaniy saviyasini oshirish.

Nazorat (monitoring) funksiyasi

- Mahalliy hokimiyat va tashkilotlar faoliyatini yoritish.

Muloqot (interaktiv) funksiyasi

- Aholi va hokimiyat o'rtasida aloqa vositasi bo'lish.

Madaniy uzatish funksiyasi

- Milliy qadriyatlar va an'analarni targ'ib qilish.

Mansabdor shaxslar faoliyatini OAV da yoritishning o'ziga xos jihatlari

Mansabdor shaxslarning ommaviy axborot vositalari bilan o'zaro munosabatlari zamonaviy jamiyatda ochiqlik, shaffoflik va jamoatchilik nazoratini ta'minlashning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Davlat boshqaruvi tizimida axborot almashinuvi jarayonlarining kengayishi mansabdor shaxslar faoliyatini yoritishda OAV rolini yanada kuchaytirmoqda. Shu jarayonda davlat organlari va jurnalistlar o'rtasida konstruktiv muloqot mexanizmlarining shakllanishi jamiyatda ishonch darajasini oshirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, mansabdor shaxslarning OAVga ochiqligi ularning faoliyati ustidan jamoatchilik nazoratini kuchaytiradi hamda qarorlar qabul qilish jarayonining

¹ Qozoqboyev T., Xudoyqulov M. Jurnalistikaga kirish. — Toshkent: Iqtisod-moliya, 2018. — 3–5 b.

shaffofligini ta'minlaydi. Biroq ayrim holatlarda axborot taqdim etish jarayonida cheklovlar yoki noaniqliklar yuzaga kelishi mumkin bo'lib, bu holat jurnalist faoliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli axborot erkinligi va qonuniy kafolatlarni ta'minlash davlat va OAV o'rtasidagi munosabatlarning asosiy tamoyillaridan biri sifatida qaraladi.

Umuman olganda, mansabdor shaxslar faoliyatini OAVda yoritish jarayoni jamiyatda ochiqlikni ta'minlash, fuqarolarning axborotga bo'lgan huquqini amalga oshirish hamda davlat boshqaruvida hisobdorlikni kuchaytirish vazifalarini bajaradi².

1. OAV va mansabdor shaxslar o'rtasidagi kommunikativ munosabatlar

Bu bosqichda OAV va davlat organlari o'rtasidagi o'zaro axborot almashinuvi tizimi o'rganiladi. OAV davlat boshqaruvining "ko'prigi" sifatida fuqarolar va hokimiyat o'rtasida vositachilik qiladi. Mansabdor shaxslar esa o'z faoliyati haqida muntazam axborot berish orqali jamoatchilik bilan ochiq muloqotga kirishadi. Bu jarayon demokratik boshqaruvning muhim elementi hisoblanadi.

2. Mansabdor shaxslar faoliyatini yoritishda OAVning nazorat funksiyasi

OAV "to'rtinchi hokimiyat" sifatida davlat organlari faoliyatini kuzatish va tahlil qilish vazifasini bajaradi. Bu jarayonda jurnalistlar:

- qarorlar ijrosini tekshiradi;
- korrupsiya yoki suiiste'mol holatlarini yoritadi;
- jamoatchilik manfaatini himoya qiladi;

Bu funksiya jamiyatda shaffoflikni ta'minlashga xizmat qiladi.

3. Axborot ochiqligi va shaffoflik tamoyili

Mansabdor shaxslar faoliyatini yoritishda eng muhim tamoyillardan biri - ochiqlikdir. Davlat organlari:

- press-relizlar;
- matbuot anjumanlari;
- rasmiy saytlar;

orqali axborot taqdim etadi. Ochiqlik darajasi yuqori bo'lsa, jamiyatda ishonch ham ortadi.

4. Huquqiy asoslar va cheklovlar

OAV faoliyati qonuniy me'yorlar bilan tartibga solinadi. Jurnalist:

tuhmat va haqoratga yo'l qo'ymasligi
tekshirilgan ma'lumotlardan foydalanishi
shaxsiy hayot daxlsizligini hurmat qilishi

kerak. Shu bilan birga, mansabdor shaxslar ham axborot berish majburiyatiga ega.

5. Jamoatchilik fikrini shakllantirishda OAVning roli

Mansabdor shaxslar haqidagi materiallar:

² Mansabdor shaxslarning OAV faoliyatiga munosabati. Xabar.uz.URL: <https://xabar.uz/uz/jamiyat/mansabdor-shaxslarning-oav-faoliyatiga>(Murojaat qilingan sana: 16.04.2026)

jamiyat fikrini shakllantiradi
ijtimoiy kayfiyatga ta'sir qiladi
siyosiy va ijtimoiy ishonchni belgilaydi
Shuning uchun OAVdagi har bir chiqish katta ijtimoiy ahamiyatga ega.

6. Muammolar va cheklovlar

Amaliyotda ba'zi muammolar ham uchraydi:

axborot berishda kechikish;
rasmiy manbalarning yopiq bo'lishi;
jurnalistlarga bosim o'tkazish holatlari;
noto'g'ri talqin yoki subyektiv yoritish;

Bu muammolar OAV faoliyatining samaradorligiga salbiy ta'sir qiladi³.

Mansabdor shaxslar faoliyatini yoritishning huquqiy-me'yorlari

Mansabdor shaxslar faoliyatini ommaviy axborot vositalari hamda boshqa axborot kanallari orqali yoritish demokratik jamiyatning muhim tamoyillaridan biri hisoblanadi. Bu jarayon davlat boshqaruvi organlarining ochiqligi, shaffofligi va hisobdorligini ta'minlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, mazkur faoliyat aniq huquqiy-me'yoriy asoslar doirasida amalga oshirilishi lozim.

Avvalo, mansabdor shaxslar faoliyatini yoritishning huquqiy asoslari konstitutsiyaviy normalarda mustahkamlangan. Fuqarolarning axborot olish huquqi, so'z va fikr erkinligi kabi prinsiplari davlat organlari faoliyatining ochiqligini ta'minlashga xizmat qiladi. Shu nuqtai nazardan, ommaviy axborot vositalari davlat organlari va mansabdor shaxslar faoliyati haqida axborot tarqatish huquqiga ega.

Biroq ushbu huquq cheklanmagan emas. Axborotni yoritishda qonuniylik, xolislik, haqqoniylik va aniqlik tamoyillariga qat'iy rioya etilishi zarur. Mansabdor shaxslar faoliyati haqida noto'g'ri yoki asossiz ma'lumotlarni tarqatish ularning sha'ni, qadr-qimmatini va ishchanlik obro'siga putur yetkazishi mumkin. Shu sababli, qonunchilikda tuhmat va haqorat uchun javobgarlik choralari belgilangan.

Shuningdek, davlat sirlariga oid ma'lumotlar, xizmat doirasida foydalaniladigan maxfiy axborotlar va shaxsiy hayot daxlsizligiga taalluqli ma'lumotlar oshkor etilishi mumkin emas. Bu esa axborot erkinligi bilan bir qatorda axborot xavfsizligi va shaxsiy huquqlarni himoya qilish zaruratini yuzaga keltiradi⁴.

Mansabdor shaxslar faoliyatini yoritishda jurnalistlar va blogerlar professional etikaga ham amal qilishlari lozim. Axborotni tekshirish, bir nechta manbaga tayanish, manfaatlar to'qnashuviga yo'l qo'ymaslik kabi talablar muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, davlat organlari ham ochiqlik siyosatini yuritib, jurnalistlarga zarur axborotni o'z vaqtida va to'liq taqdim etishlari shart.

³ O'RQ-78-coh 15.01.2007. "Ommaviy axborot vositalari to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuniga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish haqida <https://share.google/nqYdMOoJdSzyWdJOD> (Murojaat sanasi :17.04.2026)

⁴ <https://lex.uz/ru/docs/-7282637>

Umuman olganda, mansabdor shaxslar faoliyatini yoritishning huquqiy-me'yoriy asoslari axborot erkinligi va javobgarlik o'rtasidagi muvozanatni ta'minlashga qaratilgan. Ushbu me'yorlarga rioya etilishi jamiyatda ishonch muhitini shakllantiradi hamda davlat boshqaruvining samaradorligini oshiradi.

Mansabdor shaxslar faoliyatini yoritish demokratik jamiyatda oshkoralik va hisobdorlikni ta'minlashning muhim vositalaridan biri hisoblanadi. Biroq ushbu jarayon shaxsga doir ma'lumotlarni himoya qilish bilan chambarchas bog'liq bo'lib, tegishli huquqiy-me'yoriy asoslar bilan tartibga solinadi. Shu nuqtai nazardan, "Shaxsga doir ma'lumotlar to'g'risida"gi Qonun⁵ mansabdor shaxslar faoliyatini yoritishda muhim normativ asos vazifasini bajaradi.

Mazkur qonunga muvofiq, shaxsga doir ma'lumotlar jismoniy shaxsni identifikatsiya qilish imkonini beruvchi har qanday axborotni o'z ichiga oladi⁶. Mansabdor shaxslar ham jismoniy shaxs sifatida ushbu huquqiy himoyadan foydalanadi. Shu sababli, ularning shaxsiy hayotiga oid ma'lumotlarni yoritishda qonunchilik talablariga qat'iy rioya etilishi zarur.

Qonunning 28-moddasida shaxsga doir ma'lumotlarni tarqatishning asosiy sharti sifatida shaxsning roziligi belgilangan. Unga ko'ra, mansabdor shaxsga oid ma'lumotlarni uchinchi shaxslarga berish yoki ommaviy ravishda tarqatish faqat uning roziligi bilan yoki qonunda nazarda tutilgan hollarda amalga oshirilishi mumkin⁷. Bu norma mansabdor shaxslarning shaxsiy hayot daxlsizligini ta'minlashga qaratilgan muhim huquqiy kafolat hisoblanadi.

Shu bilan birga, qonunchilik mansabdor shaxslar faoliyatini yoritishda jamoatchilik manfaatlarini ham e'tiborga oladi. Xususan, agar ma'lumotlar ularning xizmat faoliyati, vakolatlarini amalga oshirish jarayoni yoki jamoatchilik uchun ahamiyatli bo'lgan holatlarga taalluqli bo'lsa, ularni yoritish muayyan darajada ruxsat etiladi. Biroq bunday hollarda ham shaxsiy hayotga oid ma'lumotlar oshkor etilmasligi lozim.

Qonunning 27-moddasiga muvofiq, davlat shaxsga doir ma'lumotlarning himoya qilinishini kafolatlaydi⁸. Bu norma mansabdor shaxslar faoliyatini yoritishda ham amal qiladi va barcha subyektlar zimmasiga shaxsiy ma'lumotlardan foydalanishda ehtiyotkorlik bilan yondashish majburiyatini yuklaydi.

Mansabdor shaxslar faoliyatini yoritishda muhim jihatlardan yana biri - shaxsiy ma'lumotlarni tarqatish va jamoatchilik manfaatlarini o'rtasidagi muvozanatni ta'minlashdir. Amaliyotda bu quyidagicha namoyon bo'ladi: agar ma'lumot mansabdor shaxsning xizmat faoliyatiga bevosita taalluqli bo'lsa va jamoatchilik

⁵ https://gov.uz/oz/ssv/pages/saytga-ma-lumot?utm_source= (Murojaat sanasi: 16.04.2026)

⁶ O'zbekiston Respublikasi. "Shaxsga doir ma'lumotlar to'g'risida"gi Qonun // Lex.uz.

⁷ O'zbekiston Respublikasi. "Shaxsga doir ma'lumotlar to'g'risida"gi Qonun, 28-modda // Lex.uz.

⁸ O'zbekiston Respublikasi. "Shaxsga doir ma'lumotlar to'g'risida"gi Qonun, 27-modda // Lex.uz.

uchun ahamiyatga ega bo'lsa, uni yoritish mumkin. Biroq uning shaxsiy hayoti, oilaviy holati yoki boshqa xususiy ma'lumotlarini oshkor qilish qonunchilikka zid hisoblanadi.

Shuningdek, shaxsga doir ma'lumotlarni noqonuniy tarqatganlik uchun javobgarlik choralarining mavjudligi ham mazkur sohada muhim ahamiyat kasb etadi. Qonunchilikka ko'ra, bunday huquqbuzarliklar uchun ma'muriy va jinoyat javobgarligi nazarda tutilgan⁹. Ayniqsa, mansabdor shaxslar tomonidan xizmat mavqeidan foydalanib ma'lumotlarni oshkor qilish og'irlashtiruvchi holat sifatida baholanadi.

Xulosa

Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, mahalliy ommaviy axborot vositalari zamonaviy jamiyatda nafaqat axborot yetkazuvchi vosita, balki muhim ijtimoiy institut sifatida faoliyat yuritadi. Ularning kommunikativ funksiyalari - axborot berish, ijtimoiy fikrni shakllantirish, jamiyatni integratsiyalash, davlat va fuqarolar o'rtasida muloqotni ta'minlash - jamiyat taraqqiyotida muhim o'rin tutadi. Ayniqsa, mansabdor shaxslar faoliyatini yoritish jarayonida OAVning nazorat va tahliliy funksiyasi davlat boshqaruvida shaffoflik va hisobdorlikni kuchaytirishga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, mazkur faoliyat aniq huquqiy-me'yoriy asoslar doirasida amalga oshirilishi zarurligi aniqlandi. Xususan, "Ommaviy axborot vositalari to'g'risida"gi Qonun, "Axborot erkinligi prinsiplari va kafolatlari to'g'risida"gi Qonun hamda "Shaxsga doir ma'lumotlar to'g'risida"gi Qonun normalari mansabdor shaxslar faoliyatini yoritishda asosiy huquqiy mezonlar sifatida xizmat qiladi. Ushbu qonunlar axborot erkinligi bilan bir qatorda shaxsiy hayot daxlsizligi, davlat siri va axborot xavfsizligini ta'minlash zaruratini ham belgilab beradi.

Shu asosda quyidagi takliflarni ilgari surish maqsadga muvofiq:

1. Davlat organlarining axborot ochiqligini oshirish, rasmiy ma'lumotlarni tezkor va to'liq taqdim etish mexanizmlarini takomillashtirish zarur.
2. Jurnalistlarning kasbiy faoliyatini himoya qilish, ularning huquqiy kafolatlarini mustahkamlash lozim.
3. Mansabdor shaxslar va OAV o'rtasida samarali kommunikatsiya tizimini rivojlantirish, matbuot xizmatlari faoliyatini kuchaytirish maqsadga muvofiq.
4. Axborotni yoritishda jurnalistlarning kasbiy etikaga rioya etishini ta'minlash, faktlarni tekshirish madaniyatini rivojlantirish zarur.
5. Shaxsga doir ma'lumotlarni himoya qilish bilan bog'liq normalarga qat'iy rioya etish, axborot erkinligi va shaxsiy daxlsizlik o'rtasidagi muvozanatni ta'minlash muhim hisoblanadi.
6. OAVning nazorat (monitoring) funksiyasini kuchaytirish orqali korrupsiyaga qarshi kurash va jamoatchilik nazoratini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratish lozim.

⁹ O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi va Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeks // Lex.uz.

Xulosa qilib aytganda, mahalliy OAVning kommunikativ funksiyalari va mansabdor shaxslar faoliyatini yoritishning huquqiy-me'yoriy asoslari o'zaro uzviy bog'liq bo'lib, ular jamiyatda ochiqlik, shaffoflik va demokratik qadriyatlarni qaror toptirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu sohada qonunchilikka rioya etish va amaliy mexanizmlarni takomillashtirish orqali davlat boshqaruvi samaradorligini oshirish hamda jamoatchilik ishonchini mustahkamlash mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

Qozoqboyev T., Xudoyqulov M. Jurnalistikaga kirish. - Toshkent: Iqtisod-moliya, 2018. - 3-5 b.

Mansabdor shaxslarning OAV faoliyatiga munosabati // Xabar.uz. URL: <https://xabar.uz/uz/jamiyat/mansabdor-shaxslarning-oav-faoliyatiga>(Murojaat sanasi: 16.04.2026).

O'zbekiston Respublikasi Qonuni "Ommaviy axborot vositalari to'g'risida" (O'RQ-78, 15.01.2007-yil) // O'zgartish va qo'shimchalar. URL: <https://share.google/nqYdMOoJdSzyWdJOD>(Murojaat sanasi: 17.04.2026).

O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi sayti // Gov.uz. URL: <https://gov.uz/oz/ssv/pages/saytga-ma-lumot> (Murojaat sanasi: 16.04.2026).

O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi // Lex.uz. URL: <https://lex.uz/ru/docs/-7282637>(Murojaat sanasi: 16.04.2026).

"Shaxsga doir ma'lumotlar to'g'risida"gi Qonun // Lex.uz.

"Shaxsga doir ma'lumotlar to'g'risida"gi Qonun, 28-modda // Lex.uz.

"Shaxsga doir ma'lumotlar to'g'risida"gi Qonun, 27-modda // Lex.uz.

O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeks // Lex.uz